

...І НА СХИЛІ ЛІТ БАБЦЯ МАРІЯ СПІВАЄ, ЯК В ЮНОСТІ

Справжнім хранителем давньої української пісні є 77-річна Марія Санжар із села Перемилівка. У її пам'яті – не менше сотні мотивів. Ще більше – майже півтисячі куплетів – Марія Савівна разом із односельчанками записала у два товсті зшитки. Але найважливіше, що просвітянка своїм святим обов'язком вважає навчити дівтуру колишнім пісням. «Це ми із бабцею Марією розучили», – навперербій похваляються дівчатка із шкільного ансамблю на мою цікавість щодо почуті «Калиноньки». І «Там, у чужій стороні» – це теж від Марії Савівни... І про січовиків співати навчилися від неї». Зрештою, «в учнях» Марії Савівни «ходять» також дорослі. «Було якось, – зізнається гурт літніх чоловіків, – приїхало у Перемилівку весілля. Гості виявилися не менш співучими від господарів. Десятки пісень переспівали разом. Але на одній, як не прикро, «спіткнулися». Тобто, заспівали перший куплет, а далі, хоч убий, ніхто не знає. А тут бабця Марія підходить. Негоже, каже, пісня на півноті обривати. Давайте-но, підійте. І всеньку до кінця проспівала».

– А мене й чоловік полюбив через те, що вміла гарних пісень співати, – жартує Марія Савівна, – не вірите?.. Справді. Колись у гурті хлопців та дівчат, коли розігрували «фанта», мені випало заворожити чимось парубків. Чим, думаю... Звичайно ж, піснею. Коли ж заспівала, бачу: всі притихли, як миші. Слухають, не шевельнуться. А затим моему майбутньому суджонному випав ще кращій «фант» – когось поцілувати. То він взяв і мене поцілував. Каже: це ти піснею цілунка заслужила. Звичайно, ми були з ним, як кажуть, душа до душі, а пісня, справді, ще

більше нас зблизила.

Зрештою, не завше українська пісня зринала на повен голос з вуст перемилівчанки. Так було, зокрема, за панської Польщі. Тоді мама хоч і навчила її «в'язку» пісень, але просила ніде привселюдно не виголосувати. Бо, мовляв, поліцаї арештують. А ось батько був менш обачливим. Взяв якось доню за руку та й повів у сусіднє село. А там просвітяни «виставу ставили». Ще й досі враження від неї не вивітрилися із душі Марії Савівни.

А потім Марія Санжар і сама записалася у «Просвіту», ще у передвоєнний час брала участь у декількох постановках українських п'єс. Любить їх дивитися і зараз. Зрештою, не тільки дивитися.

– Ото, як стала Україна, ми вирішили організувати у селі концерт власними силами, – розповідає просвітянка із 70-річним стажем, – зібралися одні баби на сцені. Думали: засміє нас молодь. Але як заспівали, то ще з місяць по селу поголос ходив, наскільки гарно усе було. А потім поїхали з тим концертом по інших селах. Поїхали не заради слави, а щоби українську пісню пропагувати. Ось і недавно брали участь у концерті. Співали, при цьому гапували, вишивали – як колись. І пісня якраз підходила... Її ще в дитинстві завчила від мами: «Ой пряду, пряду, спатоньки хочу...».

А чи не найбільше бабця Марія любить співати в колі дітей. «Повірте, – зізнається вона, – серце просто радується, коли учні приходять до мене додому, або ж коли я приходжу у школу, і ми разом розучуємо

колишні пісні. Це хороша сув'язь. Хороша ознака того, що традиції не загубляться у часі. Ось і недавно старшокласники прийшли до мене і кажуть: «Бабцю, а ми незвичне свято готуємо – свято Батька. Допоможіть нам із піснями про тата. І я з дорогою душею допомогла».

Під час нашої розмови Марія Савівна наголосила на ще одному нюансі, який спонукає її до пошанування українських традицій, у тому числі й пісенних. Річ у тім, що бабця мешкає на тій землі, де, за її словами, коренилася духовна наснага автора національного гімну «Ще не вмерла Україна» Павла Чубинського. Точніше, звідси, від прадіда Казимира, пішла його родовідна. І це не просто прив'язка до славного імені Чубинського, це хороша спонукка довести, що предки мають достойних нащадків у сповідуваних національних істин.

Прикметними у цьому сенсі є слова Заслуженого працівника культури України, також уродженця тутешнього краю Анатолія Андрухова: «Якби усі так трепетно берегли українську пісню, як Марія Савівна Санжар, то не потрібно було б нічого відновлювати чи відроджувати. Потрібно було б лише одне – продовжувати родовід пісні».